

בית משפט לענייני משפחה באילת

ת"ע 70982-12-19

לפני כב' סגן הנשיא, השופט מרדכי (מוטי) לוי

תובע

א.מ.

באמצעות ב"כ עו"ד שירן שושני

נגד

נתבעות

1. ע.ר.
2. ל.ו.

שתיכן באמצעות ב"כ עו"ד טלי ניסנקורן זוהר

פסק דין

לפני תביעה שהוכתרה בכותרת "פסק דין הצהרתי ופיצוי".

הצדדים:

1. התובע הוא אביהן של הנתבעות. רעייתו של התובע, אמן של הנתבעות, הלכה לבית עולמה (להלן-האם).

עיקר טענות התובע:

2. התובע עבד כ-XXX והוא זכאי לפנסיה תקציבית. הנתבעות, בנותיו, אינן זכאיות לקבלת הפנסיה, נוכח תנאי הפנסיה. להבנתו על פי חוק שירות המדינה (גמלאות) (נוסח משולב) תש"ל-1970 משעה שנפטרה אמן של הנתבעות הכספים נתונים לו. הכסף מעולם לא היה שייך לאם ולכן לא יכולה הייתה המנוחה להעבירו לנתבעות "נוכח שהכספים לא היו מנת חלקם של הצדדים עד פרישת התובע לפנסיה."

התובע מפנה בתביעה להתחשבנות בינו לבין האם המנוחה ומאשר ש"סוכם כי המנוחה תהא זכאית למחצית בפנסיה ובפיצויים של התובע ממקום עבודתו במשך 12.5 שנים."

כאמור פרט התובע סכומי כסף שאותם שילם, כביכול, לאם ועל פי חשבונו נותרה האם חייבת לו סך של 1,977 ₪.

מעבר לתיאורים משפחתיים של הקשר בין הבנות לאב עתר התובע בסופו של יום לכך שבית המשפט יורה "כי האב אינו חב כספים לבנות/ו או כי הבנות חייבות כספים לאב כמפורט לעיל, כמו כן מתבקש בית המשפט הנכבד להורות על ביטול העיקולים שהטילו הבנות על זכויות האב. יש להשית הוצאות התובע ושכ"ט עו"ד על הבנות.

כמו כן, בית המשפט הנכבד מתבקש להשית הוצאות לדוגמא על הבנות, נוכח עוגמת הנפש והעוול שגרמו וגורמות לאב במשך שנים רבות עם עיקולים על כספי האב."

עיקר טענות הנתבעות:

3. בפתח כתב הגנתן עתרו הנתבעות לדחות התביעה על הסף שכן התובע מעלים מבית המשפט שטענותיו בכתב תביעה זה הוכרעו כבר בהליכים קודמים והם מהווים מעשה בית דין. עוד עתרו הנתבעות למינוי אקטואר להכרעה בעניינים הכספיים בין הצדדים.

הנתבעות הפנו להסכם שנחתם בין התובע לאם ביום 30/9/2002 וקיבל תוקף של פסק דין במסגרת תמ"ש 2342/98.

הנתבעות הפנו לסעיף 3 א' לאותו הסכם שנחתם בין התובע לאימן ולהחלטתו של כב' השופט ברינגר מיום 7/5/2013 לפיה הנתבעות ירשו את אימן ונכנסו בנעליה.

הנתבעות הדגישו שלא מדובר "...במערכת יחסים שבין קרן הפנסיה לחוסך אלא מדובר בזכויות שהוקנו למנוחה במסגרת איזון משאבים כאמור בסעיף 5 בחוק יחסי ממון בין בני זוג התשל"ג 1973. הקניית חלק מזכויותיו של הבעל לאישה במסגרת הסכם הינה הקנייה רכושית וזכותה של האישה בזכויות הפנסיה שיקבל הבעל ממקום עבודתו כאמור בסעיף 3 להסכם זו זכות שניתנת להורשה ולהמחאה. ככל והבעל יקבל תשלומי פנסיה כאמור בסעיף 3 להסכם, יהיו הנתבעות זכאיות לקבל את חלקה של אימן כפי שנקבע באותו סעיף להסכם"

התובע פרש לגמלאות בסוף שנת 2018. בין הצדדים נעשו ניסיונות להוציא אל הפועל את סעיף 3 א' להסכם, כאמור, אך התובע לא מוצא לנכון לעשות כן "...ותחת זאת הגיש את תביעתו דנן במסגרתה הוא עורך תחשיבים משל עצמו שאינם מגובים במסמכים וראיות."

הנתבעות עתרו לדחיית התביעה ולחיוב התובע בהוצאות משפט.

דיון והכרעה:

4. על אתר ופתח דיוננו יש לתחום את מסגרת הדיון לעניין החישוב הכספי שבבסיס המחלוקת בין התובע לנתבעות.

רוצה לומר שטענת התובע שלאם אין ולא היו זכויות כלל (50%) בפנסיה התקציבית לה הוא זכאי מיום פרישתו וכן לחלקה בשווי 50% בפיצויי הפיטורין כנטען בתביעה נדחית בזאת. דחיית טענה זו בשני מישורים: האחד, כעולה מסעיף העתירות בו עתר לקבוע כי אינו חב לנתבעות כספים, אך לא עתר לקבוע שלאם אין ולא היו זכויות כלשהן בפנסיה. ברם, מעבר לכשל זה גם לגופו של עניין דין טענה זו להידחות.

בין האם והתובע נחתם ביום 30/9/2002, כאמור, הסכם גירושין אשר קיבל תוקף של פסק דין באותו יום מפי כבוד השופט פנחס אסולין (להלן- ההסכם). בהסכם איזנו התובע והאם בחייה את משאביהם המשותפים. במסגרת איזון המשאבים וכחלק ממסת הנכסים המשותפים של האם והתובע הסכימו שהאם זכאית למחצית מזכויות הפנסיה התקציבית של התובע למשך 12.5 שנים ממקום עבודתו ופיצויי הפיטורין.

צודקות הנתבעות שזכויותיה של האם נגזרות על כן מכוח איזון המשאבים ואין בין הסכמה זו לבין תקנות קרן זו או אחרת דבר וחצי דבר. ההסכמה של התובע שזכויות אלו (50% על פני 12.5 שנים) נעשתה תוך הכרת האיזון בינו לבין האם בחייה. כך, משעה שמדובר בזכות כספית של האם בחייה זכות זו, במנותק מתקנון הפנסיה, ניתנת להורשה. [להרחבה: ניסים שלם יחסי ממון הדין והפסיקה (2013) עמ' 201 – 204].

משכך, השאלה שלפני היא בקביעת הסכומים הכספיים שבין הצדדים: התובע והנתבעות.

5. בהמשך לדיון שהתקיים ביום 21/6/2020 ועל פי הסכמת הצדדים מונה ד"ר תמיר לוי כאקטואר מוסכם לשום את שווי זכויות הנתבעות, אשר באו בנעלי האם לעניין זכויות הפנסיה של התובע ופיצויי הפיטורין.

6. בין התובע, אביהן של הנתבעות ואמן נחתם הסכם בו, בין היתר, סוכם שהאם תהא זכאית **"למחצית בפנסיה העתידית ובפיצויים שיקבל הבעל ממקום עבודתו בגין 12.5 שנות עבודה משותפת" (שתים עשרה וחצי שנים) מתוך כלל השנים לפיהן יחושבו פיצויי פיטוריו והפנסיה" (ס' 3 להסכם) ההסכם קיבל תוקף של פס"ד על ידי כב' השופט פנחס אסולין ביום 30/9/2002.**

7. ביום 9/3/2016 ניתנה החלטתו של כבוד השופט ליאור ברינגר בבקשת התובע לביטול עיקול שהוטל על זכויותיו הפנסיוניות מכוח ההסכם. השופט ברינגר דחה את הבקשה, אך לענייננו חשוב שהוא קבע מכוח צו קיום צוואת האם (צוואה מיום 7/11/2012) שניתן ביום 7/5/2013 שבנותיה של האם, הנתבעות דכאן **"...הן יורשות את זכויות הפנסיה של המבקש"**.

8. אמור מעתה שהנתבעות זכאיות למחצית הזכויות הפנסיוניות ופיצויי הפיטורין של התובע לתקופה של 12.5 שנים.

9. כאמור, בהסכמת הצדדים מונה כאקטואר ד"ר תמיר לוי שהגיש את חוות דעתו ביום 23/12/2020 (להלן- חוות הדעת).

10. התובע שלח למומחה שאלות הבהרה ונענה על ידו.

11. למעלה מחודש לאחר הגשת חוות הדעת ביום 31/1/2021 הגיש התובע בקשה למינוי מומחה מטעמו (להלן- הבקשה לחוות דעת נוספת) שכן:

2." **חוות הדעת שהוגשה לתיק חוטאת לאמת והחישובים בה אינם נכונים.**

3. **על מנת לסתור חוות דעת אקטוארית נכון יהא להביא חוות דעת אקטוארית.**

4. **עדות המומחה לא תואיל [כך במקור-מ.ל] ככל ואין חוות דעת נוספת בתיק וסתירת דברי המומחה על ידי מומחה אחר.**

5. **התובע ניגש להתייעצות עם אקטואר נוסף והעלה את טענותיו, נטען כי אכן יש טעות בחוות הדעת והאקטואר הנוסף תמך והסביר כי יש ממש בטענות התובע.**

6. **לתובע מגיע למצות את זכויותיו ומבוקש מבית המשפט הנכבד לאפשר לו להגיש חוות דעת מטעמו"**

12. לא בכדי הבאתי הבקשה כלשונה. זה המקום להביא בקצרה את ההשתלשלות עובר להגשת הבקשה לחוות דעת נוספת.

בהחלטתי מיום 2/2/2021 על בקשה זו הוריתי לתובע להבהיר את "המקור החוקי עליו נסמך בבקשתו. במיוחד לאור החלטות מיום 12/1/21 ומיום 25/1/21". בשתי החלטות אלו הפניתי את התובע לתקנות בעניין זה.

זה המקום להדגיש שהחלטתי מיום 12/1/21 ניתנה על בקשה נוספת של התובע (שהוגשה בתגובה לבקשת הנתבעות לאמץ את חוות הדעת) בה שטח את טענותיו ביחס לחוות הדעת. בהחלטתי, כאמור, מיום 12/1/21 קבעתי "בית המשפט אינו מומחה בתחום האקטואריה ולשם כך מונה ד"ר תמיר לוי. ככל ולתובע ישנן השגות על חוות הדעת והתשובות לשאלות שמורה לו הזכות לפעול על פי תקנה 25 (ו) לתקנות בית המשפט לענייני משפחה (סדרי דין) תשפ"א-2020".

התובע לא עצר שם והגיש לבית המשפט ביום 21/1/21 "בקשה לשאלות הבהרה למומחה" אליהן צירף מספר שאלות ותכתובת בדואר אלקטרוני של מייל קצר בין באת כוחו לאקטואר.

בהחלטתי האמורה הנוספת מיום 25/1/21 שבתי והפניתי את התובע לתקנות בזו הלשון :

"תקנה 25 (ה) לתקנות בית המשפט לענייני משפחה (סדרי דין) תשפ"א – 2020 קובעת שבעל דין רשאי להגיש למומחה שאלות הבהרה בכתב על חוות דעתו תוך 14 ימים מיום שקיבל את חוות הדעת.

14 ימים חלפו זה מכבר.

אם בכך לא די בתגובת הנתבעות מיום 11/1/21 נטען שהתובע כבר שלח שאלות הבהרה למומחה וההתכתבות צורפה לרבות תשובת המומחה.

די בכך כדי לדחות הבקשה ולחייב המבקש בהוצאות.

משעה שתשובת המומחה אינה מניחה את דעתו של התובע דרך המלך לפנות בבקשה לבית המשפט לזמנו לדיון, תוך ציון הסיבה לבקשה ולא המשך התנצחות עם המומחה סביב אותה שאלה לה ענה בשאלות הבהרה לשאלות ההבהרה לצורך האמור בסעיף 4 לבקשה זו.

ככל שבדעת התובע לזמן המומחה לעדות יגחיש [כך במקור-מ.ל] בקשתו תוך 7 ימים עם עותק לצד שכנגד שיגיב עליה תוך 7 ימים מיום קבלתה. עם קבלת הבקשה, ככל שתוגש, ועמדת המשיבות תינתן החלטה.

כבר מובהר שלפחות בשלב ראשון מי שיישא בהוצאות המומחה להגעתו לדיון ושכר טרחתו יהא התובע.

כללו של דבר הבקשה לסבב נוסף של שאלות הבהרה למומחה נדחית..."

התובע לא השיג על החלטה זו לבית המשפט המחוזי.

13. לאחר כל זאת הגיש התובע, כאמור, ביום 31/1/2021 את בקשתו להגשת חוות דעת מטעמו.

מושכלות יסוד שמשעה שמונה מומחה מטעם בית המשפט לא תוגש חוות דעת נוספת.

לכאורה, טען התובע שחוות הדעת הנוספת אותה הוא מבקש להגיש נועדה על מנת לאפשר לבית המשפט 'להבין' את חוות הדעת. הצורך לאפשר לבית המשפט 'להבין' נעשתה תוך הפנייה להחלטתי מיום 12/1/21 בה קבעתי שבית המשפט אינו מומחה לאקטואריה.

אניח לצורך החלטה זו שהתובע נפל לכלל טעות בפרשנות האמור בהחלטה הגם שהסתמכות על דברים אלו בהחלטה ויציקת הפרשנות האמורה אינה ראויה לשון המעטה.

כל בר בי רב שהבקשה וההחלטה היו לנגד עיניו היה מבין שהחלטתו האמורה שבית המשפט אינו מבין באקטואריה נסבה והתייחסה לרשימת הטיעונים שהעלה התובע בפני בית המשפט, על הבנתו שלו את משמעות ההסכם, טיעונים באשר לתקופת החישוב, אופן החישוב וכיוצא באלה טיעונים הקשורים במקצוענות של עורך חוות הדעת, כאמור, על פי הבנתו של התובע והתוצאות אליהן הגיע המומחה, בניגוד לתוצאות אליהן היה אמור להגיע על פי אותה הבנה של התובע או אי מי מטעמו.

בדיוק לשם כך מוגשת חוות הדעת של מי שזה תחום מומחיותו. בדיוק לשם כך ניתן לחקור את המומחה בחקירה על חוות דעתו. אולם ללא ספק לא ניתן לדלג על החקירה בדרך של הגשת חוות דעת אחרת, מטעם התובע.

"הצורך במינוי מומחים על ידי בית המשפט, ... מתעורר בבית המשפט לעיתים קרובות. גם בית המשפט לענייני משפחה, כבית משפט מקצועי, נזקק לא אחת לעזרתם של מומחים שונים לשם מתן פתרונות לסכסוכים המובאים להכרעתו" [שאל שוחט ודוד שאוה סדר הדין בבית המשפט לענייני משפחה (2009) (להלן- שוחט ושאוה) עמ' 290].

חוות דעת של מומחה - מי שתחום חוות הדעת הוא בתחום מקצועיותו- **"מהווה כלי עזר עבור בית המשפט בבואו להחליט בנושא שאינו בתחום ידיעתו השיפוטית. ישנם כמובן תחומים שבהם בית המשפט יאמץ את חוות הדעת מחוסר אפשרות להגיע לכלל ממצא עצמאי ..."** (שוחט ושאוה עמ' 291) – הוא הדיבור **"בית המשפט אינו מתמחה בתחום האקטואריה"**

בית המשפט אינו מבין בעריכת חוות הדעת שהיא תחום חשבונאי מקצועי אך מבין גם מבין את האמור בה ואת משמעותה.

מתקין התקנות נתן מענה גם לאפשרות שחוות הדעת לא נהירה על דרך חקירתו של המומחה.

הצעתו של התובע להבאת חוות דעת נוספת אין בה לתרום מאום: ויתמה השואל אולי גם את חוות הדעת הנוספת מטעם התובע לא יבין בית המשפט? לפיכך לגישתו התמוהה של התובע יש להמשיך ולהזמין חוות דעת נוספת ועוד אחת ועוד אחת בבחינת ניהיליזם פרשני עד שתתקבל דעתו של התובע.

ויוזכר המומחה שמונה בהסכמת הצדדים בהחלטה שיפוטית הוא מומחה לא של צד זה או אחר אלא מומחה מטעם בית המשפט. אמנם אין היא בבחינת כזה ראה וקדש אך **"...משהחליט בית המשפט למנות מומחה מטעמו בכדי שיביא בפני בית המשפט נתונים מקצועיים רלוונטיים להכרעה בסכסוך שבפניו, יאמץ הוא את ממצאי המומחה בהיעדר**

סיבה משמעותית ובולטת שלא לעשות כן" (אורי גורן, סוגיות בסדר דין אזרחי (מהדורה 11) עמ' 468 וה"ש 15).

מבלי לגרוע באמור מצב זה של הגשת חוות דעת לבית המשפט נעשית מדי יום בכל תחומי המשפט. אלא מאי, שבעל דין אשר סבור שנפל פגם בחוות הדעת מבקש לזמן המומחה לדיון ומנסה באמצעות חקירה להציג הנתונים השגויים לטעמו, עימותו של המומחה עם ההבנה של אותו בעל דין מקל וחומר במקרה שלפני שעה שנועץ כטענתו עם אקטואר אחר ולמד ממנו שיש ממש בטענותיו כלפי חוות הדעת.

כאמור אניח שמדובר רק בחוסר הבנה של התובע את המצב המשפטי.

14. כך או כך אין מקום לקבל את בקשת התובע להגשת חוות דעת נוספת ומשעה שבחר שלא לחקור את המומחה הרי שהוא מקבל.

15. ביום 30/3/2021 הגישו הנתבעות "בקשה בכתב" בה עתרו לאמץ את חוות הדעת של המומחה. בשים לב לעמת התובע ראוי לעשות כן.

16. לאור המובא לעיל התביעה נדחית.

17. ניתן בזאת פסק דין הדוחה את תביעת התובע ומאמץ את חוות הדעת של האקטואר ד"ר תמיר לוי שהוגשה לבית המשפט ביום 23/12/20.

18. בא כוח הנתבעות תגיש פסיקתא לחתימה.

19. מתיר פרסום פסק הדין בהסתרת פרטים מזהים.

20. לאור התוצאה אליה הגעתי התובע, דרך ניהול ההליך על ידי התובע (ראו למשל החלטתי מיום 16/11/2020 כמו גם התנהלותו לאחר הגשת חוות הדעת) הוא יישא בהוצאות הנתבעות בסך 15,000 ₪.

21. תואיל המזכירות לשלוח פסק הדין לצדדים ולסגור התיק.

ניתן היום, כ' ניסן תשפ"א, 02 אפריל 2021, בהעדר הצדדים.

מרדכי (מוטי) לוי, שופט, סגן הנשיא